Debreczen
DEBRECZEN Főpiacz 1824. a m. k. főposta szemben.
közönség!
helybeli piaczon, a m. kir. főposta- és
ett és a legkitünőbb kelmék-
k-ruhagyáram fióküzletét
ANN M.
áris alkalma lehetett ugy a helybeli,
st szerezni arról, hogy gyártmányaim
ett szabott áraim előnyössége csakis
akár egy gyermek is teljes bizalom-
nyári-idényre
figyelembevételre ugymint:
50-től frt 30-ig.
„ „ 20 „
„ „ 15 „
„ „ 30 „
„ „ 15 „
„ „ 12 „
munka, mint kifogástalan sza-
ésben részesültek és daczára annak,
ból állittatnak elő, az árak bámu-
delést eszközölni és nem kivántatik
és egy régibb kabát beküldése, mely
uha fog a megrendelőnek elküldetni.
közönség teljes bizalmába ajánlva —
vagyok kitünő tisztelettel
EUMANN M.
si ruha gyáros.
pontosan eszközöltetnek!
TSCH IGNÁCZ.

ebb temetkezési intézet.
ELET"
ta, a megyeház mellett.
becses tudomására hozni, hogy volt
történt kilépése folytán intézetemet
azt a legszebb és a mai kornak meg-
s olcsóra szállitottam le,
ség meggyőződést szerezhet.
gy vidéken,
szállitást
irányban
gnagyobb pontossággal teljesitek.
, gyors és lelkiismeretes kiszolgálásom,
egnyerjem, melylyel visszaélni nem fo-
támogatását és pártfogását sén bizto-
teljes tisztelettel
Kernáts Gyula.
Fa- és bársonynyal bevont koporsók leszállitott árban.
k, szalag-felirat minden kvitelben.

ármiféle kenőcsök, gépolaj,
azsir és elsőrendü vaseline,
n halzsir, szurok
ponyvák
már 25 év óta fenálló első magyar zsiradék- és
nyvagyárban
át Kis-Pest,
(Budapest mellett.)
1—5.

XXV. évfolyam. 84. szám. Hétfő 1893. május 1.

Előfizetési árak:
helyben, vagy postán küldve:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . 5 » — »
Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egy hóra . . . 1 » — »
Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (Főtér 1828. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében és a kiadóhivatalban. (Főtér 1828. sz. alatt.)

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.
MEGJELEN NAPONKINT PÉNTEK ÉS VASÁRNAP KIVÉTELÉVEL.

Hirdetési dij:
Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmü s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg dij minden külön beigtatásért 30 kr.

Hirdetést vagy reclámot magában foglaló ujdonság sora 50 kr.

Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 krajczár.

Hirdetések fölvétetnek a szerkesztőségben és kiadóhivatalban. Főtér 1828. sz. alatt.)

Kéziratok nem adatnak vissza.

A nemzeti öntudat.

A történelem lapjait forgatám s megütköztem, hogy ez a hazáját szerető, érte annyiszor vért ontott nyugat védbástyája, ez a harczban edzett s a győzelem zászlaját sokszor magasan lengető magyar nemzetiségének öntudatára ritkán éledt.

A sokat emlegetett büszke magyarban nem lett volna s nem volna kellő nemzeti öntudat?! Fejünket hitetlenül rázzuk e szavakra, pedig az — fájdalom! nagyon is igaz állitás.

Öntudatot értek, mely büszke nyelvére, erkölcsére, szokásaira, tehát öntudatot a szó legvalódibb értelmében; öntudatot mely erős, egységes, mely az azzal ellenkezőt, abba ütközőjét saját területén nem türi, tehát mindenben követeli nemzeti nyilvánulását: külsőben, belsőben, törvényben, jellemben, szinben, hangban, kormányzásban, irodalomban.

Hihetetlen, de mégis igaz, nem tudjuk igazolni, hogy legnagyobb királyunk: Mátyás tudott-e beszélni magyarul? Az a Mátyás, akit a népmonda bevezet a nép életébe, összeköt a legalsó jobbágysággal s együtt étkeztet az utolsó juhászszal. Hát nem ellenmondás ez?! De ezt a »Jézust jász-kun-magyar ajkunak« nyilvánitott Horváth sem tudta csak egyetlen fontos okmánynyal sem igazolni.

Országgyüléseink nyelve, tanitásnyelvünk a latin volt; főuraink németül, francziául beszéltek; a magyar nyelv a pórok nyelvévé alacsonyult, ugy hogy azt irodalmi nyelvvé idomitani kellett.

Az Árpádoktól kezdve egy királyunknak sem jutott eszébe, hogy a Magyarország területén lakó idegen elemeket magyarrá tegye — ma már késő!— Mintha Isten átka volna a nemzetiség fején, hogy mihelyt mozdulni akar, az idegen elem lassitsa lépteit s megragadja tettre emelt kezét, mint a hinár az előhaladást s hogy aggodalmunkat növeljük: Boszniát is megszereztük, hogy egygyel több legyen, ki vagyonunkat pusztitsa s egy esetleges ujabb védelmi harczban erőnket gyengitse.

Hányszor, óh hányszor láttuk nemzetiségünk védbástyáját, alkotmányunkat is összezsugoritani! mindig, valahányszor a bécsi udvar erősnek érzé magát: Leopold, II-ik József alatt s a század elején.

S most mit tapasztalunk a nemzeti öntudat terén? Emelkedést, örömöt vegyitve keserü cseppekkel. Örömmel láthatjuk, hogy a közvélemény felzudul minden ellen, ami nem nemzeti.

S az eredmény: az idegen elemek agitátorai hol itt, hol ott felütik fejöket; az iskolákban a német nyelv intenzivebb tanitása elrendeltetett; a szinházból még a Kossuth-nóta éneklését is kizárják s ebből folyólag a katonazenekarnak müködését betiltják, holott a müvészet nem zárja ki, sőt megköveteli a nemzeti jelleget, ha hivatásának meg akar felelni, egy Kossuth pedig, ki hozzá van forrva a nemzet szivéhez: nemzeti alak marad mindég; de arra ugy látszik képesek volnánk, hogy a Hentzi-szobrot megkoszoruzzuk?!

A tiszti-vizsgákat német nyelven teszik, legalább a viszonosság s méltányosság elve alapján Ausztriában magyarul tennék!

A hadsereg köréből számüzve minden, ami a nemzeti öntudatot emelhetné.

Mit várhatunk tehát?

A közös hadsereg tisztjei jó részben németek és csehek, közvitézei német jelszóra hallgatnak, honvédeinktől megtagadják még az ágyukat is.

Van-e itt igazság, van-e méltányosság?

Mindez hathatós jele annak, hogy a bécsi udvari párt erős, ami rovásunkra nagyon is erős.

Pénzünk már magyar lesz; de érzelmeink, gondolataink, tetteink magukon hordják-e mindenkor a magyar jelleget? Ugyy látszik, csak akkor érezzük e drága kincset, a nemzeti öntudatot, mikor az már a megsemmisülés szé én áll; a történelem bizonyitja, hogy akkor mindig magunkhoz térünk s ennek köszönhetjük, hogy még magyarok vagyunk.

Pedig annak mindég erősen kellene lüktetni s az ország határán belől s kivül nyilvánulnia.

Kivülről most sem ismerik Magyarországot, csak Ausztriát s a ránk tett megjegyzések nem mindég a legkellemesebbek s igen sokszor a kicsinylés hangja vonul el felettök.

Bár mindannyian éreznők a nemzeti öntudat hiányát s bele csepegtetnők azt a kicsinyekbe, ápolnók az iskolákban, bevinnők az életbe! Egységes nemzeti erő, egységes nemzeti öntudat tehet csak nagygyá, hatalmassá, ismertté s nemzetté!

Mészáros Lajos.

Az egyházpolitikai javaslatok és a főrendiház. Az állami anyakönyvekről és a zsidó vallás recepciójáról szóló törvényjavaslatok benyujtása, irja a „Pesti Napló" — meglepte a főrendiházi ellenzéket, mely nem volt elkészülve arra, hogy a kormány még a főrendiház budgetvitája előtt fogja benyujtani javaslatait a képviselőházban. A meglepetés annál nagyobb, mert az idő, mely most még a főrendi budgetvitáig hátra van, nagyon rövid. Fokozta e meglepetést az is, hogy a király, hosszabb távollét után, éppen május 3-ikán jő Budapestre, mikor a főrendiházban a bizottsági tárgyalások kezdődnek. A királynak Budapestre jövetelét minden politikai körben ugy fogják fel, hogy az, még ha semmi összefüggésben sem állana az egyházpolitikai reformokkal, sem a főrendiház tárgyalásaival, még akkor is nagyon kedvező momentum lenne a kormány poziciójára nezve. Mindezek daczára a főrendiházi ellenzék hozzálátott a szervezkedéshez, és mint értesülünk a költségvetés tárgyalásával kapcsolatosan föl akarja karolni azon katolikus peticiók ügyét is, melyek a férendiházhoz adattak be, az 1868: 53. t.-cz. reviziójára nézve. Vannak, kik az apropriációnál akarnak bizalmatlanságot inditványozni, vannak viszont, kik a peticiók tárgyalásánál akarnak a kormány ellenében oly határozatot hozni, mely szintén bizalmatlansági szavazat jellegével birna. Mindezekben azonban a herczegprimás nem vehet részt, mert makacs rekedtségénél fogva a primás már tiz nap óta senkit sem fogadhat. Arról, hogy a főrendiház budget-tárgyalása előtt ujabb püspöki konferencia tartassék, ily körülmények közt szó sem lehet. Nem lehetetlen tehát, sőt valószinü, hogy ezuttal nem lesz nagyobb egyházpolitikai akció a főrendiházban, s csak elvi kijelentések fognak tétetni a kormány egyházpolitikai progjamjával szemben s nem fognak a képviselőházhoz benyujtott törvényjavaslatokra reflektálni.

Kováts József beszéde,

— a képviselőház ápr. 26-iki ülésén. —

T. ház! A szőnyegen levő törvényjavastot legalább is oly nagy fontosságunak tartom, mint azon egyházpolitikai kérdéseket, a melyek tárgyában a törvényjavaslatok egészen még meg sem születtek ugyan, de amelyek fölött már ugy itt e házban, mint azt megelőzőleg a főrendeknél, a fő és alpapság köreiben, a sajtóban, a közhatóságoknál és a társadalom különböző rétegeiben valóságos harczokat folytattak, és amint ettől tartani lehet, ezután is fognak folytatni. Nem a tekintetben helyezem párhuzamba a jelen törvényjavaslatot az egyházpolitikai kérdésekkel, vajjon a néptanitók fizetése pár forinttal feljebb fog-e emeltetni, vagy sem, hanem a tekintetben, hogy a zsenge nemzedék alapnevelése, szíveinek nemesitése, a hazaszeretetnek beléjök csepegtetése mintegy beléjök oltása (Élénk helyeslés a szélsőbalon) állandóan és igy folyton az ő kezeikbe van letéve, (Helyeslés a szélsőbalon.) Már most kérdem, várható-e általános buzgóság és ezzel kapcsolatosan siker azon tanitók részéről, akik nélkülözni, hogy ne mondjam, koplalni kénytelenek azért, hogy családjuk ne éhezzék. (Ugy van! a szélsőbalon.) Azt hiszem, erre mindenki azt fogja felelni, hogy nem. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Ha tehát nem, ugy kétségtelen, hogy minden jóravaló bazafinak arra kell törekednie, hogy az erkölcsöknek a szivek zsengéjében nemesitő ezen akadályai hova előbb elhárittassanak. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Vajjon elérjük-e mindezt a jelen törvényjavaslat által? Tény ugyanis, hogy 5278-ra rug azon néptanitók száma, kiknek fizetése a kántori járandóságok hozzászámitásával együtt nem üti meg a 300 frtot, hanem az 50 és 200 frt közt váltakozik, holott tudjuk, hogy már az 1868. XXXVIII. t cz. a minimumot 300 frtban állapitott meg. Tény továbbá az is, hogy ezen 5278 tanitó közt 2907, tehát a felénél többre rug azon tanitók száma, kik a tanitásra képesitve egyáltalán nincsenek; sőt ezeknek is legnagyobb része az értelmi és az erkölcsi megbizhatóságnak oly alantas fokán áll, hogy müködésük kiszámithatatlan kárára van az országnak. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbalon.)

Ez a vád, t. ház, borzasztó. De ezt a vádat nemcsak én mondom, hanem a t. miniszter ur mondja a törvényjavaslat indokolásában.

Hát a szabadelvüpárt, illetőleg a magyar kormány 25 éven át türte, hogy az ország néptanitói karának $^1/_4$ része 50 és 200 frt közt mozgó fizetésből kinlódjék és tengesse családját? És e mellett a kormány minden évben azzal állt a törvényhozás elé, hogy Magyarország ma már e téren is annyira haladt, hogy méltán foglalhat helyet a kulturállamok sorában Ez is olyan vád t. ház, ugy a jelenlegi, mint az azt megelőző kormányokkal szemben, amelyet megbocsátani nem lehet.

Lássuk, mivel indokolja a t. vallás és közoktatásügyi miniszter ur ezen abnormis, de egyszersmint szégyenteljes állapotokat. — Azt mondja jelentésében: (Olvassa.)

»Az állami tanitók illetményeit a minimumon felül 100 frttal emelte s az állampénztárból segélyezett községi iskolák tanitói részére elengedhetetlenül megkövetelte legalább a minimum megszabását. A hitfelekezeti iskolákra nézve azonban nem állt módjában közvetlen hatást gyakorolni a fizetési viszonyok türhetővé tételére, egyrészt a miatt, mert a népoktatási törvény 142. §-a a hitfelekezeti iskolafentartókra nem terjesztetett ki, ezek a törvény 11. §-a szerint jogositva lévén saját autonom hatáskörükben megszabni a tanitók fizetését; másrészt mert a népoktatási törvénynek az állami segélyezésre vonatkozó 43. §-a alapján a miniszter nem tekinthette még magát felhatalmazottnak arra, hogy a hitfelekezeti iskola-fentartókat az állampénztárból segélyben részesitse.

E szerint sem kényszeritő eszközökkel, sem a segélyre szorultak támogatásával nem volt módjában a kormánynak a hitfelekezeti néptanitók helyzetén segiteni.«

Én, t. ház, ellenkező nézetben vagyok, mert ha a t. miniszter ur az állampénztárból segélyezett községi nepiskolák tentartóitól megkövetelte, legalább a minimum megadását, kétségtelen, hogy azon községeket, a melyek nem voltak az államsegélyre szorulva, méginkább nemcsak jogában, de kötelességében állott volna a minimum megadására szoritani.

De a hitfelekezeti iskolákat illetőleg sem lehetek egy véleményen a t. miniszter urral, mert ha az állam a fizetés rendezésébe, valamint a segélyezés megadásába a helytelen törvények rendelkezései folytán befolyni akadályozva volt: kérdem, vajjon nem lehetett volna-e azon törvényeket 1868. óta megváltoztatni, a mint azt a jelen törvényjavaslat czélozza? A mulasztás tehát itt is nyilvánvaló, legalább a t. miniszter ur elődei részéről.

A törvényjavaslatban különben, a mint azt hallani szerencsénk volt, a 300 frtos fizetési minimumon, az ötödéves korpótlékon, a fizetés és természetbeli járandóságok fontos kiszolgáltatására vonatkozó intézkedésein kivül a következő fontosabb vezérelvek vonulnak keresztül azok után is, a miket előbb a t. miniszter ur felszólalásából szerencsések voltunk hallani: Az egyik, hogy az államsegélyt igénybe vevő felekezeti népiskolákkal szemben, eltérőleg az 1868-iki törvény intézkedéseitől — az állami felügyelet és ellenőrzés nagyobb mértékben biztosittassék; a másik, hogy az ekként segélyezett felekezeti iskoláknál csupán kifogástalanul minősitett egyének foglalhassanak el tanitói állást és hogy ezzel kapcsolatosan az államellenes üzelmeket folytató tanitók meg ne türessenek; a harmadik, hogy a tanitók elmozdithatatlansága — eltérőleg az 1868-iki törvény intézkedéseitől — egyformán kötelezően kimondassék.

T. ház! Én a törvényjavaslatnak ezen utóbbi intézkedését helyesnek tartom, ellenben a két előbbit nem. Én ugyanis az állam felügyeleti és ellenőrzési jogának biztositását, nemkülönben a kifogástalanul minősitett tanitók alkalmazását, ugy az államellenes üzelmeket folytató tanitók meg nem türését nemcsak az államsegélyt igénybe vevő felekezeti népiskolák tanitóival szemben kivánom érvényesiteni, hanem az egész vonalon, (Helyeslés a szélső baloldalon), vagyis minden iskolánál kivétel nélkül, legyen az községi, hitfelekezeti vagy magániskola; és pedig tekintet nélkül arra, vajon részesülnek-e az illető iskolák államsegélyben, vagy nem. És itt csak sajnálatomat kell kifejeznem a t. közoktatási bizottság azon eljárása fölött, hogy ezen változtatásokat jelentésébe, illetőleg a javaslatba föl nem vette. Hová fogna az vezetni, hogyha a magyar állam továbbra is türné, tétlenül nézné, hogy az államilag nem segélyezett felekezeti vagy községi népiskolákban és magániskolákban erkölcstelen, nemzet-ellenes, sőt hazaáruló eszmék csepegtessenek a zsenge gyermekek szivébe. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Eltekintve attól, mintha a törvényjavaslat szerint a magyar állam egyenesen pénzért volna kénytelen az ellenőrzési és felügyeleti jogot megvásárolni, és hogy Magyarországon e szerint kétféle iskolák fognának létezni, az egyikben szabad lenne az erkölcstelen, nemzetellenes sőt hazaáruló eszméket csepegtetni a zsenge gyermekek szivébe, azért, mert az állam azon iskolákat nem fizeti, ellenben azokban, a melyekben az állam őket fizeti, már nem lesz szabad; előbb-utóbb az állami rend felbomlására vezetne, melynek jelei egyes nemzetiségek kebelében itt-ott már is sajnosan mutatkoznak. — (Ugy van! a szélső baloldalon.) Ennek tehát a legnagyobb erélylyel elejét kell venni, még pedig első sorban az iskolákban, és pedig kivétel nélkül minden iskolában. És itt engem nem riaszt vissza azon aggodalom, hogy az állam ilyetén beavatkozása a hitfelekezetek egyikének, másikának — mint a javaslat mondja — melegebb részvétét apaszthatná; mert ha az állam nem czéloz egyebet, mint a jelzett irányban felügyeleti és ellenőrzési jogát gyakorolni és érvényesiteni: ugy azon nemzetiségeknek és hitfelekezeteknek, a melyek hü gyermekei a magyar hazának, az állam ezen beavatkozása ellen nem lesz kifogásuk.

Thaly Kálmán: Orovisorium esetén igen!

Kováts József: Akkor hiába hozunk bármilyen törvényt, a provisorium nem respektálja azokat. A mely nemzetiségeknek, vagy vallásfelekezeteknek ellenben kifogásuk lesz, azokról tudni fogja az állam, hogy mit czéloznak, ép azért kell, hogy velük szemben rendszabályokhoz nyuljon az állam és hatalmának egész sulyát éreztesse. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Azon nagy missziónál fogva tehát, mely a néptanitókra általában, de különösen a jövőben vár, de tekintettel a megváltozott viszonyokra is, melyeknek nyomása immár mindenütt érezhető, én a néptanitók és tanitónők évi fizetésének minimális összegét a szabad lakás és kert használatán kivül évi 600 frtban, a segéd tanitókét 300 frtban kivánom megállapitani. (Élénk helyeslés balfelől.) Kivánom azon felül azt is, hogy nagyobb varosokban drágasági pótlékkal, nagyobb családdal megáldott tanitók pedig nevelési pótlékkal láttassanak el.

Még csak azon jelenségre kivánok kiterjeszkedni, hogy a t. miniszter ur imént mondott beszédében a 300 frtot általánosságban, mint maximumot tüntette fel, holott a javaslatban a 300 frtos minimumot kéri. Hivatkozik a t. miniszter ur Galiczia vidékeire is. Elhiszem, hogy azon a vidéken oly szomoru állapotok léteznek, magam is jártam ott, de méltóztassék figyelembe venni azon nagy szegénységet, hogy ott a tanitók zabkenyéren, burgonyán, tejen és turón kivül alig ismernek egyéb eledelt. (Mozgás a szélső baloldalon.)

Felvetette a t. miniszter ur, mint értesültünk, a bizalmi kérdést, legalább a lapokból ugy tudjuk, hogy a pártban felvetette azt. Hogy mi szükség volt ezt tennie, pénzügyi szempontból, nem volna értelme, ha mindenki meg nem volna arról győződve, hogy a t. miniszter ur ezzel bizonyára nem czélzott egyebet, mint hogy minisztertársainak az aranyhidat megépitse.

A törvényjavaslatnak különben általam

nem kifogásolt részleteit általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (Élénk helyeslés a szélső baloldalon.)

*

E beszéd hatása alatt a h.-nánási ev. ref. tanitótestület a következő táviratlal üdvözölte Kováts József képviselő urat:

»Jól eső örömmel olvastuk Nagyságodnak a népnevelés és hazai szegény tanitóság érdekében mondott hazafias és lelkes beszédét. Hálás köszönetünk érte! Isten áldását kérjük Nagyságodra!«

Országgyülés.

A képviselőház ülése ápr. 27-én.

A szombati ülés kezdetén Linder György szóba hozta Lelbach László képviselő ügyét, a kit még márczius 27-ikén megválasztottak Hódságon képviselőnek, de a ki az elnök felszólitása daczára máig sem nyujtotta még be mandátumát, sőt bujdosik, ugy hogy sehol föl nem található és igy akarja kijátszani a törvényt, mert tudja, hogy nem lévén választó, mandátuma meg fog semmisittetni, ki akarja tehát huzni az időt a jövő évig, a mikor már választó lesz. Ezzel az eljárással szemben Linder azt inditványozta, hogy Lelbacht a hivatalos lapban kurrentáltassék.

Thaly Kálmán és Beőthy Ákos szintén élesen elitélték Lelbach eljárását és csatlakoztak Linder inditványához. Az elnök előadta az ügy állását és kijelentette, — hogy legutóbb térti vevénynyel küldött Lelbachnak felszólitást az iránt, hogy mandátumát nyujtsa be. Az eredményről legközelebb jelentést fog tenni a háznak.

Ezután a ház folytatta a tanitói illetmények szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyalását. Thaly Kálmán félreértett szavainak értelmét igazitotta helyre Berzeviczyvel szemben, a ki erre röviden válaszolt.

Majd Sréter Alfréd emelt szót a kormánypártról a javaslat védelmére, a melyet a miniszter részéről kilátásba helyezett módositásokkal kész elfogadni.

Hévizy János ügyesen szatirizálta a kormánypártot, a melynek tagjait a miniszter ugy igazgatja a 300 forintos minimum zsinegével, mint egy komédiás a maga marionettjeit. Az állami beavatkozást illetőleg kijelentette, hogy tiszteletben kivánja tartani a felekezetek iskolafentartási jogát, de csak addig, a mig azok a magyar állameszme szolgálatában állnak. Elvben pártolta Polónyi eszméjét az ingyenes oktatásra nézve, de ez idő szerint még nem tartja megvalósithatónak, hanem határozottan pártolja a 400 forintos minimumot. Az ellenzék zajosan megéljenezte a szónokot sikerült beszédeért.

Gróf Apponyi Albert jelentkezett most szólásra s a képviselői padok, a melyek különösen a jobboldalon eddig üresen tátongtak, egyszerre megteltek. A szónok első sorban a szőnyegen levő törvényjavaslat fontosságát hangsulyozta s azt az egyházpolitikai reformjavaslatokkal legalább is egyenranguaknak nyilvánitotta. Nagyon szépen fejtegette, hogy nálunk minden problémát nemzeti szempontból is kell birálni, mert abban a sajnos helyzetben vagyunk más államokkal szemben, hogy nálunk még kultura is képzelhető olyan, mely a magyar nemzetnek ártalmára van. A minimumra nézve — pénzügyi tekintetből — a 400 forint mellett foglalt állást, de ezzel nem tartja a törvényhozás utolsó szavát kimondottnak. Az ellenzék viharos tetszésnyilvánitásai mellett fejtette ki, hogy minő összeköttetésben állnak a haza külellenségei azokkal, — a kik benn az országban küzdenek ellenünk s ezért tette ő egész politikai rendszerének irányitójává azt az eszmét, hogy a közjogi sérelmek ellen való védekezésnek kapcsolatosan kell folynia a nemzetiségi törekvéseknek törvényes mederbe való szoritásával. Nagy hatással fejtegette ezután a nemzeti iskola biztositása szempontjából annak szükségét, hogy az állami ellenőrzés minden iskolában hatályosabbá tétessék, ott pedig, a hol az nem elegendő, — kétszeri megintés után maga az állam vegye át az iskolát. Ebben az irányban szóló három módositást helyezett kilátásba s azok elfogadásától tette függővé a törvényjavaslatnak a harmadszori olvasásnál való megszavazását. Beszéde után az elnök öt perczre felfüggesztette az ülést.

Szünet után az elnök berekesztette a vitát és gróf Csáky Albin közoktatásügyi miniszternek adta a szót, a ki az egyes szónokokkal polemizálva, refflektált a törvényjavaslat ellen felhozottakra s a többi közt azt az érdekes és általános helyesléssel fogadott kijelentést tette, hogy a törvényes kellékeknek meg nem felelő felekezeti iskolákat háromszori eredménytelen megintés után az állam beszüntesse s helyükbe maga állitson iskolát. A beszéd befejeztével a kormánypárt ovációkban részesitette a minisztert.

Miután még Kováts József és gróf Apponyi Albert a miniszter által félreértett szavaik értelmét igazitották helyre, a ház tulnyomó többsége, az egész nemzeti párt, valamint a függetlenségi és 48-as párt nagy része, a törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta.

Az ülés végén Hévizy János interpellációt intézett a pénzügyminiszterhez a zalaszentmihályi regále-bérlet tárgyában, de a belügyminiszter által bejelentett válaszok a szerdai ülésre maradtak.

BELFÖLD.

Uzselác. A májusi csillaghullás meghozta Uzselácnak is az előléptetést A czár és királyi 79. Jelasics ezred népszerü hősét ugyanis II. osztályu százados ból I. osztályuvá léptették elő, de egyuttal áthelyezték a nassaui herczeg nevét viselő 15. gyalogezredhez, melyből három zászlóalj Tarnopolban, egy pedig Lembergben állomásozik.

A tanitók fizetése. A közoktatásügyi miniszter által a tanitói fizetés négyszáz forintig való kiegészithetése s a korpótlékok általánositása tárgyában bejelentett módositásokat a részletes tárgyalás folyamán a törvényjavaslat 2-ik és 14-ik szakaszainál Berzeviczy Albert államtitkár fogja benyujtani, minthogy a miniszter maga nem tagja a háznak s ennélfogva a házszabályok értelmében nem terjeszthet elő módositásokat.

Munkás lázadás. Az ó-budai hajógyárban szombaton mintegy 1200 munkás fellázadt. Dorongokkal, szekerczékkel és hajóács szerszámokkal felfegyverkezve, megtámadták az igazgatósági épületeket, mindent szétzuztak és a könyvvezetői, a ki elrejtőzött, halálal fenyegették. Oka a lázadásnak az, hogy a könyvvezető jogtalannl vont le bérükből.

Károlyi Gábor inditványa. A képviselőház naplóbiráló bizotsága csütörtökön ülést tartott Károlyi Gábor grófnak inditványa tárgyában, mely a Ház 1890. évi junius 11-iki ütésén történt s egy a Ház naplóiból kimaradt névszerinti szavazásnak a naplóba való utólagos felvételét czélozza. Gulácsy elnök a kérdéses ülésről felvett gyorsiró naplót a ház levéltárából beszerezvén, bemutatta s konstatáltatott, hogy abban a szavazásban résztvett, valamint a távol volt képviselők névsora bent van. A bizottság megállapitotta, hogy a névsor a nyomtatott naplóból kimaradt, s az akkori naplószerkesztő P. Szathmáry Károly mulasztásának tulajdonitandó, aki azonban ez időtájban köztudomás szerint már beteg volt s időközben meg is halt. Egyuttal elhatározta a bizottság, hogy a konstatált hiány pótlását s a szavazók, valamint a távol voltak névsorának a gyorsirói jegyzetek alapján a ház naplójába leendő utólagos felvételét fogja a háznak javasolni.

KÜLFÖLD.

Merénylet a czár ellen. Szentpétervár, ápr. 29. Ide érkezett jelentések szerint, Charkovban a czár vonata ellen merényletet terveztek. Mikor az udvari vonat Charkovot elhagyta, észrevették, hogy a sinek fel vannak szakitva a talpfákról. A vonatot még idejekorán sikerült megállitani. Rejtélyes, hogy miként lehetett a sineket felszedni, mikor az egész vonalat katonaság őrizte.

Dondukov-Korzakov meghalt. Pétervárról jelentik, hogy Dondukov-Korzakov, a czár főhadsegéde meghalt. Dondukov az az orosz katonai nagyságok egyik legkiválóbbja volt; igazi orosz, szivós, zsarnok termeszettel. Sokáig volt rettegett ura a Balkán félszigetnek és igen kevés hija volt, hogy Battenberg Sándor helyett nem ő lett Bulgária fejedelme.

Natália visszatérése. Belgrád, ápr. 28. Odesszából érkező hirek szerint Natália ex-királyné ottani tartózkodásának négy napja alatt a belügyminiszter rendeletére ugyan oly tiszteletben részesült, mint aminőt egy idegen királynénak megadnak. Valószinü, hogy a királyné jnnius végén tér vissza Belgrádba. Az itteni körök azzal a tervvel foglalkoznak, hogy impozáns fogadtatásban részesitsék Natáliát. Sokan az ország határáig készülnek a királyné elébe menni.

A szultán nem fogadja el a bolgár fejedelmet. London, április 28. Ferdinánd fejedelem konstantinápolyi utja s a szultán által való fogadása Nelidov orosz nagykövet heves ellenzése folytán elmarad. Különben a nagyvezér és a külügyminiszter is ellenezték a fejedelem fogadását.

Határidő-naptár.

Máj. 2. Az alsó-szabolcsi tiszai ármentesitő társulat közgyülése a városháza nagytermében. D. u. 4 órakor.

Máj. 4. A katonai zenekar hangversenye a tüzkárosultak javára.

Május 7. Markovits-ünnepély a főiskolában.

Máj. 6. Kereskedő ifjak dalestélye a Margitfürdőben.

Május 11. Állami tisztviselők gyülése a városháza nagytermében.

Május 11. A tornaegylet gyalogversenye.

Május 15. Hajduvármegye közgyülése.

Május 17. Gazdász majális a nagyerdei vigadóban.

Május 20. Esküdtszéki tárgyalás a debr. kir. törvényszék előtt.

Jun. 1. Egyházkerületi közgyülés kezdete.

Jun. 20—24. Érettségi vizsgálatok a főiskolában.

Jun. 25. Az iparoskör jubileuma.

Ujdonságok.

* **Május 1.** Mennyi kedves emlék füződik e naphoz! Hajdanában, midőn még a gondtalan ifjuság éveit éltük, zöld lombokkal diszitettük fel e napon a tantermeket, melyeknek komor levegőjét kellemes tavaszi illat váltotta fel. Már a délelőtt is félvakáczió volt. Ki volt ugyan hagyva a leczke, de csak azok feleltek, a kik önként jelentkeztek. Természetes tehát, hogy hullott a jó kalkulus. Délután pedig — tanárainkkal együtt — kirándultunk a hegyek közé s a szelid hajlásu völgy ölén folyt a játék késő estig. Dalolva tértünk vissza a városba s éjjel tovább álmodtuk május 1-ének gyönyörüségeit. Most is nehezen vártuk a tavasznak ezen ünnepnapját. Hosszu, zordon tél után szeles, hideg tavasz köszöntött ránk s a tél uralmának alig akart vége szakadni. (Ámbár minden rosszban van valami jó, mert igaz ugyan, hogy a hideg, fagyos tavasz sok kárt okozott, de aligha csalódunk abban a feltevésünkben, hogy éppen ez a száraz, hideg tavaszi időjárás okozta azt, hogy a kolera ismét föl nem lépett.) A költők által annyiszor megénekelt májustól reméljük az időjárás jobbra fordulását. Ma reggel azonban nélkülöztük a hagyományos májusi verőfényt. Felhők borították a hajnali eget s nem nyiltak meg annak rózsaszinü kárpitjai. A természet fejlődése az idén nagyon hátra maradt. — Még ma, május 1-én sem illatozik az orgonabokor, nem pompázik az erdők mélyén a gyöngyvirág, de az ibolya már elvirágzott s a fák halvány-zöld hajtásai jelzik a természet ujra-ébredését. A fiatal szivekben is ott fészkel a tavasz reménye. A város lakóit ma reggel zeneszó ébresztette föl álmából. Fiatal leányok, szép asszonyok ablaka alatt megzendült a hegedü száraz fája. A katonai zenekar vig harsonával járta be a város főbb utczáit. Élénk mozgalom támadt a kora reggeli órákban s akadtak olyan bátor vállalkozók is, kik a nagyerdőn ünnepelték meg május 1-ének reggelét. De a kösszettel a mai reális korban együtt jár a pro. A májusi ünnepet megzavarja a legprózaibb foglalkozás: a költözködés. A lehetetlenségig megrakott társzekerek döczögnek végig az utczákon s a boldogtalan páriák, kiket lakásukból kistájgeroltak, uj otthont keresnek magukuak. Sokan dicsérik a teremtés tökéletességét. Hát ugyan hogy lenne tökéletes a teremtés, midőn a csigabiga hátán hordja a házát, az ember pedig ezzel a nagy előnynyel nem dicsekedhetik!? Hanem azért légy üdvözölve szép május, kikelet kedves hónapja, verőfény, szerelem kora!

* **Egyházkerületi közgyülés.** Egyházkerületünk espereseihez a kerületi közgyülés ideje tárgyában a következő körlevelet küldte szét főtiszt. Kiss Áron püspök ur: Egyházkerületi főgondnok urral, mint elnöktársammal egyetértőleg a folyó évi első közgyülés kezdetéül junius hó első napját határoztuk el és tüzzük ki, fölkérvén ebből folyólag a Nagytiszteletü *Esperes urakat, hogy* minden tárgy és ügy, mely az egyházkerületi gyülés elé tartozik, május 23-ig a püspöki hivatalhoz beküldessék, hogy igy az akkor már elkészitendő tárgysorozatba fölvétethessék. — Közgyülésünknek több fontos tárgya lesz ugy az országos zsinat, mint az egyetemes konvent üléseinek határozatai s adott utasitásai alapján. A zsinat által felállitani tervezett két facultás kérdése féltett kincsünkre, debreczeni főiskolánkra nézve első helyen érdekel s e tekintetben éppen tőlünk, a tiszántuli egyházkerülettől méltán sokat vár a protestáns közvélemény. Mikép járjunk el a segélygyüjtésben, nagyon körültekintő figyelmet és gondoskodást igényel. Debreczeni főiskolánk meglevő intézeteinek emelése s fejlesztése is, nem különben több gymnasium részéről az államsegély igénybevételére irányult törekvések mind gondos figyelembe vételt és alapos megfontolást igényelnek. Iskolai ügyekben a teendőknek egész halmaza vár a közgyülés intézkedéseire. Az egyes egyházmegyékből beérkezendő ügyek száma is most nagyon jelentékeny leend, miután 9 hó óta egyh. k. gyülés nem tartatott. A biróság elé tartozó ügyekre vonatkozólag már most kérem Esqeres Uraknak tudomásul venni s az érdekelt felekkel tudatni, hogy az egyh. ker. biróság üléseit jun. 2-án délután 4 órakor kezdi meg. Végül azt is méltóztassanak közölni, hogy ezen közgyülésnek teendője lesz az Andaházy Szilágyi intézetbe fölvétel. Most pedig fogadják Esperes Urak szivem és lelkem üdvözlését és szeretetteljes köszöntésemet fejezzék ki a gyülekezetnek! Hoszu és nehéz tél volt ez a természetben is: melyet legközelebb átéltünk s oly soká jött el a kikelet. Nehéz tél volt ránk nézve is, a ki a testi szenvedés poharát üritettem! De Isten megsegitett! Áldom kegyelmét! Maradjon az velünk! Őrködjék felettünk, anyaszentegyházunk felett! Fogadják még egyszer testvéri üdvözlésemet! Debreczen, 1893. április 26. Kiss Áron püspök.

* **Uj menetrend.** A Debreczen—füzesabonyi vonalon a jelenleg reggel Ohatkócsról Debreczenbe és onnét d. u. vissza közlekedő vonat forgalma az Ohatkócs füzesabonyi vonalrészre is kiterjesztetik. Ezen vonat Füzesabonyból csatlakozással Bpest és Miskolcz felé éjjel 2 óra 42 perczkor indul és Ohatkócsra reggel 5 órakor, Debreczenbe d. e. 8 ó. érkezik. Debreczenből d. u. 3 óra 50 perez. Ohatkócsról este 7 óra 14 perczkor indul, és Füzes-Abonyba este 9 ó. 56 perczkor érkezik.

* **Közgyülés.** A debreczeni iparos ifjuság betegsegélyző pénztára, tegnap — április 30-án tartotta alakuló közgyülését az iparos kör helyiségében. A szép számmal egybegyült tagokat Tóth Kálmán üdvözölte, mint a volt »önképző és betegsegélyző egylet« elnöke s a betegsegély pénztárnak is ideiglenes képviselője a megalakulásig. E magán betegsegély. pénz-

A „DEBRECZEN" TÁRCZÁJA.

A madarak beszéde és éneke.

Közmondás, hogy »az embert barátjáról, a madarat meg tolláról lehet legjobban megismerni.« A mikor ezen állitás helyességét elfogadjuk, nem mulasztjuk el még hozzá toldani, hogy mind a kettőt meglehet még ismerni a hangjáról is.

A madarak a természet egyik nagy adományát kétségkivül kellemes csengésü hangjukban birják. Igaz ugyan, hogy vannak köztük hangszegény és kiállhatatlan (rikácsoló) hanguak is, de a nagy összegnek azonban mégis inkább dallamos és zengzetes hangja van. Teljesen néma madarakat nem ismerünk.

A hangok lehetségessé teszik a madarak beszédét és kellemes énekét.

Számos természetbuvár állitja s ezen állitást mi is hosszas megfigyelések eredményével igazolhatjuk, hogy a madarak igenis tudnak beszélni. Ki tudják hangokban fejezni érzelmeiket, benyomásaikat és felfogásaikat. Más nyelven beszélnek a felnőttek egymás között, más a szülők kicsinyeikkel s egészen más értetik meg magukat a más fajtabeliekkel. Van tehát fajbeli és internáczionális nyelvük. Ezen beszédeiket nemcsak magnk, de könnyen megértheti a megfigyelő is. Érthető kifejezést képesek adni örömük, szerelmük, vagy bánatuknak s megtudják magukat egymással a legkisebb részletekig is érteni. Könnyü megérteni a madarat, ha danol, vagy közeli veszedelemre figyelmezteti állat társát, amit nemcsak maguk, de megértenek az emlősök is.

A fecske veszély-kiáltását nem érti-e meg a tyuk is és megforditva? A varju harcziriadója menekülésére inti a seregélyt és más kisebb madarat. Egy rigó veszély-kiáltására menekül az egész erdő állat-világa. A nagyon óvatos madarak, minők pl. a darvak, az őr minden legkisebb jeladását a pihenő, vagy élelmét kereső falka a legéberebb figyelemmel kiséri. És mindezen jelek hangok által vannak közölve. A nász idő alatt tavaszszal, a délczeg mozdulatokon kivül különösen az éneklőknél a legnagyobb szerep a kis tollas hangjának jut A hang az, melylyel legjobban és legtökéletesebben ki tudja fejezni szivé összes érzelmeit. Oly nagy hasznát veszik ezen adománynak a szerelmes párok is, mint később a szülők kicsinyeikkel szemben.

A madarak egy nagy része a hangot csupán társalgásra és önmaguk megértésére használják, mint pl. baromfiaink is. Mások azonban hangokban fejezik ki minden érzelmeiket, ilyenek az énekl ők.

Tisztán a társalgási nyelvben a nemek egyenlő erősek, az érzelmek kifejezésére a képesség azonban csak a himeknek adatott meg. Ez a himek kiváltságát képezi. — A himek énekéből csak igen ritka tojó tanul meg egyes hangokat, avagy kis szakaszrészletet.

Minden egyes madárfajtának megvan a maga sajátságos éneke és bizonyos hangterjedelme. Minden egyes faj másképpen állitja énekét szakaszokba. Az ének egyes fajoknál kevés hangból áll, mig ellenben másoknál egy oktávnál is többet kitesz.

Ha valamely madár egy hangot erősen és szaggatva ejt ki, ezen éneklési formát csattogásnak nevezik, ének alatt azt értjük, — mikor a hangok fel és lefelé folyton váltakoznak.

Csattog pl. a fülemile és nemes pinty, énekel a pacsirta, tengelicz stb.

Minden éneklő madár képes énekében változatokat tenni, ezért oly kellemes a madár-ének.

Ahoz értő megfigyelők állitják, hogy egy és ugyanazon madár éneke a talaj domborzati viszonyai szerint is váltakozik. — Másképpen énekel ugyanazon fajta a hegyek között, mint a lapályon.

Erdekes a madarak ének-tudománya is, a mi rendesen a tanitó-mestertől függ. — Egy kitünő énekü tanitó épugy kitünő énekessé teheti egy egész vidék zengő sereget, mint ahogy elronthatja valamennyit egy rossz énekes.

A fiatal madarak énekelni az öregektől tanulnak és a mint mindezen dolgokat a kanári madaraknál is igen könnyen megfigyelhetjük, rendesen sokkal hamarább megtanulják a rossz éneket mint egy jót.

Némely madárfajták semmikép sincsenek megelégedve tisztán saját énekükkel, hanem bele kevernek ebbe más fajták énekéből is egyes feltünőbb hangokat (kellemeseket és rikácsolókat) vagy éppen egész szakaszokat. — Ezen madarakat aztán elég igazságtalanul gunymadaraknak hivják.

Az éneklő madarak előfordulnak majd nem az egész földön, de legnagyobb számban azonban mégis a mérsékelt égöv alatt.

tárt ugyanis a »debreczeni iparos ifjuság önképző és betegsegélyző egylete« állitotta akként fel, hogy átalakult »önképző egyletté«, mig a segélyélyezést az uj törvény alapján szervezett s tegnap megalakult »segélypénztára« bizta. — Elnök a gyülés megnyitásakor ecsetelte azon nehézségeket, melyek az átalakulással járnak s kitartásra buzditva a tagokat, felhivta őket, hogy a közgyülési kiküldötteket, majd az igazgatóságot, felügyelő bizottságot s választott biróságot válasszák meg. Városunk iparos osztályának legintelligensebbjeit foglalja magában a segély pénztár, s a választás a tagok méltóságához illő rendben és eredménynyel folyt le. Megválasztattak u. i. Közgyülési kiküldöttekké az alkalmazottak közzül: Folks Károly, Papp János, Mauk József, Feik Vilmos, Magyari Kálmán, Vértesi Sándor, Vértesi Gyula, Bukovinszky Károly, Polgár Péter, Papp Mihály, Szilágyi Kálmán, Vitáriusz Benjámin, Katona Kálmán, Valkó Lajos, Kopányi Kálmán, Szabados András, Péntek József, Balog Sándor, Boda István, Valka István, Gordán János, Lovász József, Wilwerth József, Gramantik Ferencz, Ökrös László, Kulifay Albert, Rózsási László, Harchmayer Lipót, Surina Sándor, Szász Lajos, összesen 30. A munkaadók közzül: Szedlák József, Papp Dónát, Kostya János, Ács Imre, Kiss J. Ferencz, Weiner Gusztáv, Lókodi Ferencz, Poroszlay Károly, Irányi Béla, Kerekes Albert. Igazgatósági tagok lettek: a munkaadók közül: Tóth Kálmán, Szedlák József, Riesz Henrik Szabó József, Kostya János, Kis J. Ferencz. Irányi Béla, Killer Ede, Riesz Lipót, Kerekes Albert, K. Tóth Sámuel, Dézsi Lajos. Az alkalmazottak közül: Gordán János, Boros Imre, Puhák János, Jóler Frigyes, Véczi György, Papp János, Feik Vilmos, Vértesi Sándor, Szilágyi Kálmán, Bukovinszky Károly, Katona Kálmán, Szabados András, Egresi Géza, Kulifai Albert, Haselmayer Lipót, Wilwerth József, Ökrös László, Ruisz Ferencz, Gyulai Antal Valkó Lajos, Gramantik Ferencz. Felügyelőkké választattak: Huber József, Serli Ede, Irányi Béla munkaadók és Madarász Gyula, Horváth Antal, Tokody Kálmán, Mihaletz Lajos, Turcsek György, Fuchs János, akalmazottak. A választott biróság következőleg alakult meg: Jóna Dániel, Serli Ede, Weidner Gusztáv, Véczi György, Papp János, Papp Mihály, Kulifai Albert, Péntek József, Biró Mihály, Jóna Dániel, Serli Ede, Weidner Gusztáv, Véczi György Papp János, Papp Mihály, Kulifai Albert, Péntek József, Biró Mihály. — Ezzel a gyülés ¾ 1 órakor véget ért.

* **Debreczeni törvényszék.** A napokban itélt a helybeli törvényszék Máglya József 17 éves géplakatos tanoncz felett, ki február hóban Pongó Lajos helybeli czipész és Veréb Lajos géplakatostól maga által hamisitott számla és levél által 10 forintot csalt ki s ezen összeget elpazarolta. A tanács a következőleg alakult meg: Elnök Igyártó Sándor, birák Ujhelyi András és Dr. Rottler Béla, jegyző Tóbi István, kir. ügyész: dr. Diesőfi Sándor. A törvényszék Máglya Józsefet 8 havi fogházra, 20 frt pénzbüntetésre itélte. Felebbezések nem adatván be, az itélet jogerőre emelkedett.

* **Az utolsó előadás**. A hosszura nyult szinidény annyira kifárasztotta a közönséget, hogy a legérdekesebb vendégszereplések se tölthették meg a szinházat. P. Márkus Emilia vendégszerepléseivel zárult be a szinidény. A nagy müvésznő, ki a meg nem érdemelt közöny után aligha jő egyhamar ismét Debreczenbe, szombaton a »Froufrou«-ban, tegnap pedig a »Thermidor«-ban lépett fel. Különösen tegnap, az utolsó előadás alkalmával, oly csekély számu közönség jelent meg, mely szinte bántó volt a vendégszereplő müvésznőre nézve. A tegnapi előadással bezárultak a szinház kapui s véget ért a Leszkay-korszak. A távozó szinigazgató müködését hosszasabban nem jelemezzük, mert bizonyosan akadnának, a kik az ellenszenv kifolyásának tartanák sorainkat,— holott a mi részünkről a volt szinigazgató ur valóban alig érdemel kiméletet. Elég legyen annyit mondanunk, hogy amily nagy garral kezdte meg szinigazgatói müködését, fokonként éppen ugy hanyatlott vezetése alatt a debreczeni szinház müvészi szinvonala. A közönséget, mely eleinte szokatlan mérvben pártolta, elriasztotta a szinháztól s ott is ellenséget szerzett magának, a hol inkább a barátság-szerzésre lett volna utalva. — Kivánjuk, hogy a keserü tapasztalatokat a jövőben hasznára fordithassa! A szintársulat ma délben átzónázott Nagyváradra, a hol a szinigazgató már biztositotta társulatát a szivélyes fogadtatásról, a mennyiben mint Debreczenben a hirlapirókkal, ugy még a társulat megérkezése előtt összetüzött Nagyváradon a gépgyár igazgatóságával. Ehez különben semmi közünk, lévén kiki a saját szerencséjének kovácsa. A távozóknak egyébiránt szerencsét kivánunk s nem rajtunk mult, hogy távozásuk felett semmi bánatot nem érzünk!

* **A debreczeni iparos kör** saját körhelyiségében 1893. évi május hó 14-én, d. e. 11 órakor rendkivüli közgyülést tart, melyre a t. tagok azzal hivatnak meg, hogyha a kitüzött közgyülési határidőben határozatképes számmal nem jelennének meg, ugy a megjelentek számára való tekintet nélkül, a rendkivüli közgyülés május 28-án d. e. 11 órakor tartatik meg. Tárgy: Jókai Mór 50 éves jubileuma alkalmából tiszteletbeli taggá megválasztása. Az elnökség.

* **A debreczeni izralita hitközség** 1893. évi május hó 3-án szerdán d. u. 3 órakor a hitközség Szent-Anna-utcza tanácstermében közgyülést tart, melyre az összes szavazati joggal biró tagok meghivatnak. Debreczen, 1893 április 28. Az előljáróság. Tárgy: A képviselőtestület elöterjesztése: 1. Egy uj templomnak a Szent-Anna-utczai telken való felépitése iránt. 2. A szomszédos telek megszerzése iránt. 3. A szükséges kölcsön felvételek engedélyezése iránt. Kérelem! Minthogy az alapszabályok 29. § b) értelmében a fenti tárgyakban határozat csak ugy hozható, ha az összes választók egyharmadrésze a közgyülésen jelen van, ennélfogva felkéretnek a t. tagok, hogy ezen fontos és a hitközség jövőjére kiható közgyülésre okvetlenül megjelenni sziveskedjenek.

* **Uj egyházi hivatalnok**. A tegnap délelőtt megtartott egyházi közgyülésen a nyugalomba vouult Kerekes György helyére Szőke János választatott meg egyházi adószedő péntárnoknak.

* **A főiskola gyorsiró egylete** e hó 7-ikén a következő müsorral tartja Markovics emlék ünnepét a főiskolában 1.) Gyászének, előadja a főiskolai énekkar. 2.) Megnyitó beszéd Csiky Lajos theol. tanártól 3.) Emlékbeszéd Szüts Béla egyl. elnöktől. 4.) Alkalmi szavalat Diószeghy Mihélytól. 5.) Felolvasás a gyorsirás története köréből Veress István egyl. jegyzőtől 6.) Zárének, előadja a főiskolai énekkar.

* **A tornaegylet** gyalogverseny intézőbizottsága tegnap gyülést tartott a főiskolában. Olvastatott a b.-ujfalui előljáróságnak a tornaegylet tagjaihoz intézett átirata, mely szerint az egyletnek minden a verseny-gyaloglás ügyében hozzájuk intézett kivánsága s óhaja szives készséggel teljesittetni igértetik. Felolvastatott Tamássy Géza ottani tüzoltó főparancsnok meghivó átirata, mely szerint az egylet az ünnepély emelésére minden lehető intézkedést biztosit.

* **Uj tanitónő**. Kálmán Julia ispotályi tanitónő családi körülmények miatt állása alóli felmentését kérte. A megüresedett tanitóságot Győri Zsuzsánna csapóutczai tanitónő fogja elfoglalni jövőre, ennek helyére pedig országos pályázat hirdettetik.

* **A torna gyalogverseny** előkészitő gyakorlata tegnap délután tartatott meg Dr. Csikos Sándor, Dr. Kenézy Gyula, Dr. Orbán József, és Baltazár Dezső vezetése mellett. Délután 3 órakor indultak a verseny gyaloglók a főiskola elől. Hadházig és vissza a 30 kilometernyi utra jelentkezett 9 versenyző: Mórász Béla, Cseke Sándor, Paulai Viktor, Nagy Márton, Krampera Sándor, Kajdi Gyula, Reé István, Szentkirályi Kálmán. — Ezek közül Mórász, Reé és Kajdi átlag a 30 kilometernyi utat kilometerenként 7 és fél percz alatt tették meg. Egy versenyző kidült s a kisérő kocsira szorult.

* **Emke**. Azon társaság, mely pénteken a halápi-csárdában mulatott, 6 frt 68 krt gyüjtött az Emke részére. Ezen összeget átszolgáltatták Bészler Károly urnak, az Emke debreczeni fiókja pénztárnokának.

* **Egyik szálloda vendége** rövid időre eltávozván szobájából, egy kuffert eddig ismeretlen egyén, azon kijelentéssel, hogy az illető szobavendég megbizásából jön, elvitt. A kuffer tulajdonosa hazatérvén, kérdőre vonta az illető szobapinczért, ki azonban semmi felvilágositással nem tud szolgálni az eltünt kufferről. Az ügy a rendőrség elé került.

* **Adomány**. Tóth Lajos volt ispotályi néptanitó az ispotályi fiu-iskolának ujabban is egy természetrajzi gyüjteményt adományozott. A presbyteri közgyülés jegyzőkönyvi kivonatban mondott érte köszönetet a buzgó tanitónak.

* **A rendőrség** közegészségi és közbiztonsági szempontból vizsgálatot tartott a napokban az ujonnan épült házakban.

* **Tavaszi kura**. Kiválólag a tavasz első hetei azok, a melyekben a tél folyama alatt követett életmód közvetkezményeként, a szervezetünkben beállott zavarak megszüntetésére iparkodunk. E czélra, az esetek többségében, a természetes ásvány-vizek ajánlhatók, a melyeknek jótékony és üdvös hatása az emberi szervezetre mai nap általánosan el van ismerve. Ez ásványvizek sorában kiváló helyet foglal el Mattoni Giesshüblere, mely nem csak mint önálló gyógyszer nyer sokoldalu alkalmazást, hanem előkészitő kurákra is, Karlsbad, Koritnicza, Marienbad, Franzensbad stb. használata előtt, mint valóban megbecsülhetlen szer különösen ajánlható; hiszen már Rendenius (de thermis Carolinis tractatus) is mondotta, hogy e forrás Karlsbadnak legnagyob dicséretére válik és ez utóbbi gyógyhatását nagyban fokozza. (202.)

* **A tavaszi mulatságok** közeledtével ajánljuk lapunk nyomdáját majálisi meghivók, tánczrendek, szóval: a nyomdászati iparhoz tartozó nyomtatványok izlésteljes, hibátlan, gyors- és jutányos árszámitás melletti elkészitésére. Vidéki megrendelések Erdélyi István nyomdai müvezető nevére kéretnek czimeztetni, főtér, Csanak-Dragota-ház, a magy. kir. főposta- és távirdahivatallal átellenben.

Irodalom és müvészet.

Az Athenaeum Képes Magyar Irodalomtörténetéből megjelent a 3-ik füzet, változatos tartalommal és diszes illustrácziókkal. Az első czikkben (a munka során az 5. sz.) A királymondók és az énekmondók (dr. Sebestyén Gyulától) a keresztény kor első századainak mondái vannak jellemezve a legrégibb énekesekre (igriczek, regösök, kobzosok, hegedüsök) vonatkozó gyér adatok összegyüjtve, több mint a mennyi róluk eddig bárhol megjelent. A 2-ik czikk: (6. sz.) Legrégibb nyelvemlékeink (Simonyi Zsigmondtól) czim alatt az oklevelek magyar szavait s a Halotti Beszéd és Königsbergi Töredék nyelvi sajátságait ismerteti nagy szakismerettel, de a laikus közönségnek is könnyen megérthető stilusban. A 3-k (7. sz,) czik: A csúcsives stil kora és a renaissance czim alatt e korszak müvészeti életének egyik legalaposabb ismerője, Pulszky Ferencz, ismerteti az Anjouk, Zsigmond és Mátyás korában az olasz kultura befolyását hazánkra, részletesen foglalkozván az itt megfordult müvészekkel. A következő (8. sz.) czikkben: Janus Pannonius és a humanisták czim alatt Hegedüs István értekezése kezdődik a humanizmusról, ennek hatásáról a tudományokra s a magyar humanistákról. — A füzetet 11 szövegkép s két külön melléklet disziti: amazok közt vannak Sz. László legendája a fülei falképről, Kisfaludy Károly rajza (mely ennél fogva kettős érdekü) a cserhalmi ütközet egy jelenetével (Sz. László harcza a leányrabló kunnal), a Königsbergi Töredék hasonmása szövegmagyarázattal, Mátyás, Beatrix, Vitéz János arczképei, a Mátyáskori Budavár stb., Mümellékletül: Anonymus krónikájának első szines lapja olvasással és forditással. s a Budai krónika utolsó lapja van csatolva. A füzet ára 40 kr. - Megrendelhető minden könyvkereskedésben. Tiz füzetre 4 forinttal elő lehet fizetni. — Az egész mű ára 10 frtra fog rugni.

Jókai képes diszkiadásának negyedik füzete is megjelent. Ebben a Magyar Nábob folytatódik. Ezen kiadás külső fényéről már megemlékeztünk tartalmi vonzerejét évtizedek óta bámulja minden irni, olvasni tudó magyar ember.

Minden füzet ára 40 krajczár. Előfizetést 10 füzetre 4 frttal elfogad minden könyvkereskédés, valamint a kiadótársulat (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest Ferenczieki Tere 3.)

Közgazdaság.

Lótenyésztés.

Városi lótanyészbizottságunk elnökének, tekintetes Váczy János urnak 1893-ik é v.a pr. 5 én kelt irásbeli megbizása folytán,a helybeli m. kir. méntelepben, a napibiztositási teendőket, a fenthivatalt év és hó 9-ik napjától kezdve, ugyanazon hó 15-ik napjáig bezárólag teljesitettem; és folytán van szerencsém gazdatársaimat a következőkről tisztelettel értesiteni.

1-ör. A kitüzött idő alatt, eljárásomban törekedtem, a jelzett méntelepben, mindig és mindenütt, részint tanácsadólag, részint buzditólag, részint támogatva, — a telepet a legnagyobb szakértelemmel kormányzó — tiszt uraknak intézkedéseivel összehangzásban állani.

2-or. Ugy vettem észre, hogy az állomásunkra vezényelt örmester és legénység is a katonai kiképzés mellett, a lótenyésztési, lóápolási és gondozási és felhasználási ismeretekkel is birnak.

3-or. Reisz Lajos, mint állomásunk vezető örmestere, a tenyésztőkkel szemben, ildomos magaviseletet, jellemszilárdságot és részrehajlatlanságot tanusitott; s a tenyésztőknek, ahol szükségesnek látszott, azon lótenyésztési alepelvek követését, -- mely alapelveket az észszerü lótenyésztés üzésére vonatkozó utasitás magában foglal — ajánlotta.

4-er. Ezen állomásvezetőn, a büszkeség érzetének bizonyos jeleit vettem észre akkor: midőn idegenek, az istállóban, minden tekintetben talált rend és tisztaság felett elismerésüknek adtak kifejezést.

5-ör. Az elővezetett kanczák egészségi állapota állatorvos és gyógykovács szakszerü közremüködése mellett, a lelkiismeretesebben megvizsgáltatott, annak kitudása végett: a.) nincsenek-é azok között 3 éven aluli,- b.) nagyon öreg, erőtelen és béna: c.) csirás, szégelgő, nehézkóros és ragadós nyavalyában szenvedők? stb. stb. mert az egészségtelen anyanemü állatok, mint a fennálló utasitás szerint, a mének egészségét és az okszerü lótenyésztést is veszélyeztetők, a párositás alól kizárandók.

6-or. A kanczák próbálása, és ezt követőleg az egyes kanczákhoz illő mén kiválasztása, és a párositás is, minden egyes kanczánál, jelenlétemben, mindenkor a fennálló utasitás szerint, és az utóugrások figyelembe vétele mellett, az elrendelt sorrendnek szigoru megtartása mellett történt meg.

7-er. A mének alkalmas kihasználása iránti felügyeletem közben, ezek jó egészségi állapotukról, az elrendelt jártatás, elővezetés, az etetés, az ápolás és gondozás, a só, takarmány és zab élvezhető minősége, és meghatározott adagainak, a próba és utópróba, a párositási hely, és próbaállvány jó és helyes voltáról szereztem tapasztatatot, mely közben:

8-or. Azon örvendetes jelenség tünt fel előttem; hogy az irányunkban igen jó érzelmü méntelepparancsnokság, az ezen évi állomásunkra eredetileg elhelyezett, s általam az 1893-ik év február 21-ik napján megjelent összes helyilapjainkban, gazdatársaimmal, taglalólag ismertetett Favori, Ozman Pasha, Nónius, Kengyel Gidran, Móricz és Sasvár nevü hat drb. ménhez, — habár csak ideiglenesen, bizonytalan időre, — tartalékképen besorozta a 306 sz. 8 éves, gesztenyepej, 166 cm. magas Dombovár nevü mént, mely felől a fentebb jelzett hirlapi közleményemhez pótlólag ide iktatom: hogy ezen Dombovár, a telivér angol Sürgöny nevü apától és az angol fajta Pille nevü anyától származott; s több éveken át bérmén is volt; s nem is ok nélkül, mert ezen mén az én nézetem szerint is, csinos fejü, jól illesztett nyaku, ssépen kiemelkedő marju, széles, erős mély szügyü, szépen dült vállu, erős csánku, jó csüdü és szabályos járásban igen nagy tért nyerő, s kellemes mozgásu, ügyes és haladós paripának való és hadi gyakorlatokat vezénylő magas rangu katona tisztek segédtisztjei alá, a parancsoknak a leggyorsabb közlése szempontjából, igen alkalmas mén.

9-er. Végül, a.) a naplónak; b.) a párositási és csikónyomozési jegyzőkönyvnek; c.) az ugratási jegyzéknek, helyes vezetéséről szereztem magamnak a legkimeritőbb meggyőződést; melyekből kitünt: hogy április 15-ig bezárólag 178 drb. kancza párosittatott, és 766 frt. párositási dij jött be 86 drb. mén, és 132 drb. kanczacsikó nyomoztatott ki a tavalyi 374 drb. kancza párosittása után; s április 15-ig 178 első s 106 utóugrás volt; s ménváltoztatás 5 drb. kanczánál fordult elő.

Koszorus Lajos,
ügyvéd, földbirtokos.

Kőbányai sertésüzlet

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

április 28.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendü: 1 Öreg nehéz (páronkint 300—400 klgron felüli sulyban) 46.——47.— 2. Öreg közép (páronként 300—400 klgsulyban) 45.——46.— 3. Fiatal nehéz (páronkint 326 klgron felüli sulyban) 49·—50·—— 4. Fiatal közép (páronkint 251—320 klgr, sulyban 50.—51.—— 5. Fiatal könnyü (páronkint 250 klgmig terjedő sulyban) 47.— 49.— II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronkint 280 klgron felüli sulyban) 48.——49.— 7. Közép (páronkint 220—280 klgr, sulyban) 48.— -49.— 8. Könnyü (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 47.—— 48.— III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronkint 260 klgron felüli sulyban) 49.——50.— 10. Közép (páronkint 220—260 klgr. sulyban) 49—.—50.— 11. Könnyü (páronkint 220 klgmig terjedő sulyban) 47.—48.——. Sertés létszám: ápr. 27-napján volt készlet 162 604 darab. A hizott sertés üzletirányzata: változatlan. — Hizlalni való sertés 16.— 18.—, malacz (11—20 hónapos korban felhajtatott 2796 drb.

Budapesti gabonatőzsde. Hivatalos jegyzések április 29-én — Buza őszre 7.92 pénz, 7.94 áru, tavaszra 7.65 pénz 7.67 áru. Tengeri 1892. máj.—jun,-ra —.— pénz, —.— áru. 1893. máj.—jun.-ra 4.80 pénz, 4.84 áru Zab tav. 5.85 pénz, 5.80 áru. — Káposztarepcze aug.—szept. 13.60 pénz, 13.70 áru.

Főszerkesztő: **Szinay Gyula**.
Felelős szerkesztő és lapkiadó: **Kósa Barna.**
Főmunkatárs: **Dr. Bakonyi Samu.**
(Szerkesztőség és kiadóhivatal főtér 1828.)

Hurutos bántalmaknál
nevezetesen a légzőszervek hurutjánál, náthánál stb.
MATTONI-FELE
GIESSHÜBLER
legtekintélyesebb gyógyvize
SAVANYU-KUT
a legjobb sikerrel alkalmazható. Ugy tisztán, valamint 1/3 rész tejjel vegyitve a legkellemesebb és leghatásosabb szer e bajok lehetőleg gyors elüzésére. De az emésztő és nemző szervek, valamint a hólyag bajaiban is Mattoni Giesshüblere már hosszu idő óta mint kitünő gyógyerejü szer van elismerve.
(188.)

Szives tudomásul!
A lakás változtatások alkalmából ajánljuk nagy választéku raktárunkat:
szőnyegekben,
FÜGGÖNYÖKBEN,
BUTORSZÖVETEKBEN,
ágy-és asztalteritőkben,
melyeket jutányos, szabott árakon árusitunk el.
Szabó Lajos Fiai
(194.) DEBRECZEN, RÓZSATÉR.

KASZANYITZKY ENDRE

előbb Kuhinka István K.

Debreczen, főpiacz 1900.

Ajánlja a legnagyobb választékkal ujonnan berendezett

üveg, porczellán, lámpa,

berndorfi alpacca, chinaezüst evőeszközök

s KONYHAESZKÖZÖK

NAGY RAKTÁRÁT.

Üveg, ivó és liqueur készletek,

porczellán, evő, kávé, feketekávé, thea és mosdó-készletek,

Brünner, Ditmár s hazai gyártmányu

ASZTALI- és FÜGGŐLÁMPÁK

nap. meteur és villámégőkörrel,

gyári árak és pontos kiszolgálás mellett.

Árjegyzékek ingyen és bérmetve.

Vidéki megrendelések a legnagyobb figyelemmel teljesittetnek.

(7.)

Intelligens személyiség kerestetik

Debreczenben egy régi, jelentékeny

bécsi váltóház

képviseletének elvállalására. Ajánlatok elfogadtatnak, csakis jó társadalmi állással és kiterjedt ismeretséggel biró személyiségektől

„Képviselet 802“ jegy alatt

Schalek Henrik

hirdetési irodájában

BÉCSBEN.

(177.) 6—6.

Dr. GUTTMANN EDE

Med. universal.

Budapesti és Ischli fogorvos

Debreczenben állandóan letelepedett.

Ajánlja magát a t. cz. közönségnek,

száj- és fogbetegségek

gyógykezelésére,

arany és másnemü tömetek

és mindennemü

MŰFOGAK

készitésére. Operácziók kivánatra narkozissal is eszközöltetnek.

Lakik: Piacz-utcza 1824. Szikszay-házban.

Rendel: 9-től 1-ig, 3-tól 5-ig.

(68.) 16.—

A tavaszi idényre

nagy választékban érkeztek raktárra:

divatos

NŐI-RUHASZÖVETEK,

fekete divatkelmék,

SZINES SELYMEK,

zephirek, batiste,

ATLASZ-SATIN

MOSÓ-VOILE-ok.

gyermek felöltők, ruhácskák.

Napernyők.

BRASSOI POSZTOK,

melyeket igen olcsón árusitunk el.

SZABÓ LAJOS FIAI

DEBRECZEN, RÓZSATÉR.

Mintákat ingyen és bérmentve kivánatra küldünk.

(168.) 17—?

Nyereménytulajdonosok

kerestetnek:

Gazdátlan

20 millió frt

hever eddig még fel nem vett sorsjegy fő- és melléknyereményekben. A **Telegraph** sorsolási lap szerkesztősége vállalkozott arra, hogy az **illető mit sem sejtő** tényleges birtokosokat **felkutassa** és őket a nyeremények **birtokosává tegye.** A sorsjegybirtokosok kéretnek, hogy sorsjegyeik minőségét sorozatait és számait a »Telegraph« szerkesztőségével **sajás érdekükben is** levélileg közölni szíveskedjenek, hogy az illető nyereménytulajdonosokat ily módon felfedezhesse. — Előfizetési ár a »Telegraph« czimü hatodik évfolyamban megjelenő hiteles sorsolási lapra

egész évre

csak egy forint.

Előfizetőinek még egy nagyszerü előnyt is nyujt, t. i. évenkint

20 drb

Jószív-sorsjegyet

sorsol ki előfizetői között,

mely sorsjegyek negyedévenkint sorsoltatnak ki és **20.000, 30.000, 40.000** koronás főnyereményekre játszanak és egy nyereménynyel okvetlenül kisorsoltatnak. Oly sorsjegybirtokosoktól, kik a lapra elő nem fizetnek, 10 kr. válasz-bélyeg kéretik. Julius 1-éig előfizetők résztvesznek már az **5 darab Jószív-sorsjegy kisorsolásában és szétosztásában.** — **A »Telegrap« sorsolási közlöny kiadó hivatala, Budapest, Váci-körut 43.**

(141.) a.,

(193.) 6—?

KOSSUTH-UTCZA

teljesen szintartó homiték, zefir, francia-batiszt, piquet, szerb vászon

női ruhaszövetek,

SZŐNYEGEK, FÜGGÖNYÖK

ÁGY- és ASZTALTERITŐK

minden finomságban, minden nagyságban.

Az elismert legjobb frnczia-

a

LE „GLORIA“

JOSEPH BARDOU & FILS-tól

PERPIG—PÁRISBAN.

czigaretta papir

60 aranyérem.

16 diszoklevél.

20 oklevél „Hors Concurs“

(375.) 17—20.

A **„LE GLORIA“** szivarka-papir minden eddig létező szivarka-papirt **finomságra** és minőségre nézve **föltétlenül fölülmul.**

A **„LE GLORIA“** szivarka-papir csak akkor **valódi,** ha minden egyes könyvecske a **JOSEPH BARDOU & FILS** czéggel van ellátva.

A **„LE GLORIA“** szivarka-papir ugy sima, mint csipkézett (perforc) széllel kapható.

A **„LE GLORIA“** eddig elérhetetlen **legfinomabb minőségü hüvelyekben** is kapható.

A **„LE GLORIA“** szivarka-papir és hüvely minden **norinbergi** és **papirnagykereskedésben,** valamit **minden tőzsdében** kapható.

„DEBRECZEN” NYOMDÁJA

(FŐTÉR 1828. SZ. A. CSANAK-DRAGOTA-HÁZBAN. (A m. kir. főpostával szemben)

teljesen ujonan berendezett könyvnyomda.

Elvállal mindenféle nyomtatványokat:

takarékpénztári, kereskedelmi

ügyvédi és községi nyomtatványokat.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

KÉSZIT:

Gyászjelentéseket, báli- és lakodalmi meghivókat.

ELJEGYZÉSI KÁRTYÁKAT,

TÁNCZRENDEKET és ÉTLAPOKAT.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Vidéki megrendelések ERDÉLYI ISTVÁN nyomdai művezető nevére czimzendők.

Izléses kiállitás! Jutányos árak!

Nyomdánkat, hol északkeleti Magyarország legrégibb és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRECZEN“,

és a szintén elterjedt **„DEBRECZENI HIRADÓ“** is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives pártfogásába.

Izléses kiállitás! Jutányos árak!

Hirdetések a »DEBRECZEN« czimü lapban a legjutányosabb árak mellett eszközöltetnek.

SZÁMLÁKAT, ROVATOZOTT IVEKET, NÉVJEGYEKET,

bor- és rum-vignetteket, talragaszokat,

MINDENNEMÜ KÖRLEVELEKET és ÁRJEGYZÉKEKET.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

FOLYÓIRATOKAT és a NYOMDAIPARHOZ tartozó nyomtatványokat izléses beosztással

jutányos árakon.

Birósági, végrehajtói nyomtatványok készletben tartatnak.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesittetnek.

Nyomatott a »Debreczen« nyomdájában, Főtér, Csanak-ház 1828.